

Senki, sehol, soha?

Bencsik Orsolya

2013. május 17., 11:37

Ha jól tudom, itt, a könyvtár padlástermében őrzik Juhász Erzsébet hagyatékának egy részét, az íróasztalát, a könyvespolcát, a könyveit, írógépét és a szemüvegét. Azt a szemüveget, számomra igazából ez a leglényegesebb tárgy, amely mögé rejtőzhetett, amelyen keresztül szemlélődött minden elképzelt, elmondott, megírt vaksága ellenére, amelyen keresztül, minden szorongása, az ismerős utcákban való eltévelyedése, a határhelyzetek, a háború okozta létbizonytalansága ellenére is, élesen látott.

Nem véletlenül használok az Úttalan utaim című esszékiötetének írásában jelen levő, megfordított vakságmetaforát, hiszen úgy vélem, művészetének, írói énjének a lényege éppen az érzékelés egyik legfontosabb szervének, a szemnek a meghibásodásában áll, a meglazult izmok okozta látványtorzulásban, tulajdonképpen, hogy továbbmenjek, végül a porlepte valóság, az igazság felismerésének a hiányában rejtőzik. Juhász Erzsébetet nem divatos olvasni, nem csak most, korábban sem volt az, átsiklottak rajta a tekintetek, ahogy Sartre mondaná, „pusztában énekelt”. Élősködő és örült volt (ezek Danilo Kiš fogalmai), nem is lehetett más, hiszen csak egy élősködő kísérelheti meg, hogy „a negyvenvalahány éves masszív testvérség-egység” után egy széthullásban levő országban, „kettős marginalításban”, kisebbségi íróként környezete elanyanyelvtenedezésében értelmet és igazolást adjon az életének, csak „egy örült írhat szakmányba könyveket, tudván tudva, hogy senki se fogja elolvasni”. „[M]indenki mentené még, ami menthető, a póre testét, nyelvét, kultúráját, anyagi javait, és vinné innen árkon-bokron át mindenféle határokon túlra. Én meg itt írok-írok, a magam tetű módján ugyan, de több mint húsz éven át. Kinek? Minek?”

A fekete, vastag keretes szemüvegén, éles lencsém keresztül látott világ, az ország és mindebben önmaga felismerésének a megoszthatatlansága, közölhetetlensége azonban korántsem a művészet és élet különállásának, átjárhatóságának a lehetetlenségét vagy Juhász Erzsébet művészetének értéktelenségét jelenti, hanem sokkal inkább a sívár, kisszerű, háborúban és nacionalizmusban fuldokló közegének valóságra és igazságra való vakságát. Juhász Erzsébet elvágyódott, akárcsak irodalmi őse és Műkedvelők című regényének – ez sem véletlen – hőse, Szenteleky Kornél. Az irodalmat mint a valóság előli menekülés számára egyedüli lehetséges és adekvát módjaként, egyfajta útvonalként kezelte. Száműzőttként, sorsába kénytelenül belevetettként, kétségbeesései és szorongásai, a senki sehol és soha létállapotában, a valóság immár tengerhiányos, úttalan utain, a valószerűtlen kis állomásokon veszteglő, mocskos, balkáni vonatokon a volt Osztrák–Magyar Monarchia, a volt SZHSZ Királyság, a volt Jugoszlávia irodalmi örökségéből a nosztalgia finom szálaival menetrendeket írt. A provincia számára nem létező, nem olvasott, ám hihetetlenül pontos és igaz menetrendeket, melyek által a történelem örületébe belevetett szubjektum talán végül csak kiutat talál.

Juhász Erzsébet nem csak a mi írónk, nem csak Topolya, vagy a vajdasági magyar irodalom írója. Juhász Erzsébet, akárcsak Danilo Kiš vagy Mészöly Miklós, Közép-Kelet-Európa írója. Azé a Közép-Kelet-Európáé, melyben a porttól megtisztított, tiszta szemüvegén át szemlélődő, éles látású embert, mint ahogy egyik zseniális esszéjében írja, akárcsak Esti Kornélt az örült lány, szájon csókolt a tébolyult történelem. Művésze ebből a csókból, egy pióca szívásából fakad, eredete az értelem nélküli és tébolyult történelem nyelvvel mint „lucskos mosogatóronggyal” való borzasztó, brutális, és mindezek ellenére gyönyörű találkozás.

(A topolyai Népkönyvtár padlástermében Utánutazás címmel összeállítás hangzott el Juhász Erzsébet műveiből, Krnács Erika tolmácsolásában. Közreműködött: Verebes Ernő. Az összeállításból készül CD-t a rendezvényen Bencsik Orsolya a fenti írásával ajánlotta a közönség figyelmébe. A zenés-irodalmi estet megelőzte Dormán László A hatvanéves Magyarkanizsai Íróklub című fotókiállításának megnyitója.)

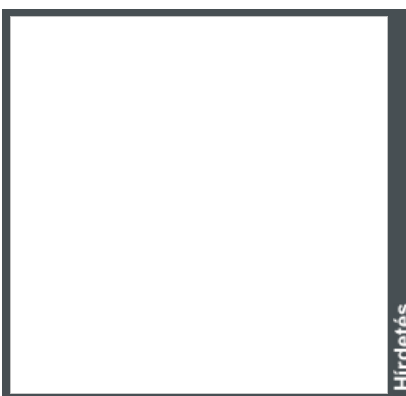
Ajánlom Megosztás 0

MEGOSZTÁS f t

Kapcsolódó cikkek Kép galéria Hozzászólások Térkép

A cikkhez nem kapcsolódik más írás.

Hirdetés

Friss Lap Online

- 18:45 Egy holttestet kerestek, kettőt találtak az Alpokban német hegyi mentők
- 18:20 Hahn: Nem változik a bővítési politika a Brexit miatt
- 18:15 Hol van túljelentkezés?
- 17:33 Embercsempészség miatt adtak ki nemzetközi elfogatóparancsot egy bolgár férfi ellen
- 17:11 Az EU-csatlakozás továbbra is Szerbia érdeke
- 16:37 Obama: Nem változik a brit-amerikai viszony
- 16:20 Eséssel nyitott New York, csökkent az olaj ára
- 15:52 Bogdan Laban lett Szabadka polgármestere
- 15:27 A rendőrség kezébe kellene adni a jégvédelmet?
- 15:26 Lengyel államfő: mindent meg kell tenni a dominóhatás elkerüléséért

Vitatott Olvasott

- Telt ház a szabadkai befogadó állomáson 1
- A szakképzett fiatalok jelentik a jövőt 1
- Osztálytalálkozó 1
- Ismét Vuk Radojević Óbecse polgármestere 1
- A csúrgói emlékműnél jártunk 1
- Posetili smo spomenik u Čurugu 1
- A rendőrség kezébe kellene adni a jégvédelmet? 0
- Hahn: Nem változik a bővítési politika a

Galéria

Így szurkoltak a magyar válogatottnak Magyarakanizsán

Etnofest 21. első nap ké

